VZDĚLÁVACÍ OBLAST: UMĚNÍ A KULTURA

VYUČOVACÍ PŘEDMĚT: HUDEBNÍ VÝCHOVA

Charakteristika předmětu:

Vzdělávací obsah:
Základem vzdělávacího obsahu předmětu Hudební výchova je vzdělávací obsah vzdělávacího oboru Hudební výchova pro 2. stupeň ze vzdělávací oblasti Umění a kultura.

Časová dotace:
6. ročník – 1 hodina
7. ročník – 1 hodina
8. ročník – 1 hodina
9. ročník – 1 hodina

Organizace výuky:
Výuka je realizovaná formou jedné vyučovací hodiny (45 minut) týdně a probíhá ve specializované učebně hudební výchovy. Hudba je osvojována nejen při vyučování, ale i návštěvou různorodých hudebních vystoupení, na besedách o hudbě i samostatně v mimoškolních hudebních aktivitách.
Učební osnovy předmětu umožňují učiteli konkretizovat učivo i jeho náročnost na základě jeho znalosti hudebního rozvoje jednotlivých žáků a podmínek ve škole. Učitel volí didaktické prostředky dle svého rozhodnutí.

Hodnocení žáků:
Hlavním kritériem při hodnocení žáků je především jejich přístup k celému komplexu hudebních činností, jejich snaha spolupracovat s ostatními a aktivně se podílet na co nejlepším výsledku. Dále pak stupeň tvořivosti a samostatnosti projevu, osvojení si potřebných vědomostí, činností a zkušeností, kvalita projevu, estetické vnímání a přístup k uměleckým dílům.

Cíl předmětu:
Hlavními složkami tohoto předmětu jsou pěvecké, instrumentální, poslechové, a hudebně pohybové činnosti, které jsou provázány a vzájemně se doplňují. Prostřednictvím těchto činností žák rozvíjí svou hudebnost. Učí se pracovat se svým hlasem, kultivuje svůj pěvecký projev, osvojuje si písně různých hudebních žánrů, rozvíjí své intonační dovednosti. Při poslechových činnostech poznává

hudbu ve všech jejích žánrových, stylových i funkčních podobách, utváří si vlastní názory a postoje k hudebnímu umění minulosti i současnosti, získává vhled do hudební kultury, učí se hudbu analyzovat. Instrumentálními a hudebně pohybovými projevy získává a rozvíjí své individuální hudební schopnosti a dovednosti.
Předmět dává žákům příležitost, aby projevovali a uspokojovali svou přirozenou potřebu setkávání se s hudbou a usiluje o to, aby obohatili své estetické vnímání a prožívání světa, aby poznali souvislost všech druhů umění a stali se z nich kultivovaní návštěvníci koncertních síní.

Řád učebny hudební výchovy je součástí vybavení učebny, dodržování pravidel je pro každého žáka závazné.

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj kompetencí žáků

(všichni vyučující při své práci využívají společné strategie – viz oddíl Charakteristika ŠVP kapitola 2 a tyto společné strategie dále konkrétně rozvíjejí pro předmět Hudební výchova):

KLÍČOVÉ KOMPETENCE VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE

KOMPETENCE K UČENÍ	- Žáci jsou vedeni ke kultivaci své hudebnosti vokálními, instrumentálními, poslechovými a hudebně pohybovými aktivitami, dále pak k porozumění obecně užívaných termínů z hudební oblasti tak, že je umí propojovat a zacházet s nimi, uvědomují si, že přehled a znalosti v oblasti umění jim přinášejí emocionální prožitky.
KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ	- K vyjádření svých hudebních záměrů jsou žáci vedeni k volbě vhodných hudebních prostředků, jsou podporováni při objevování různých variant během realizace hudebního projevu. Ve škole i při mimoškolních akcích je průběžně sledováno, jak žáci hodnotí hudební dění kolem sebe a jaké k němu zaujímají postoje.
KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ	- Žáci se učí vnímat možnosti hudebního umění jako prostředku mimojazykového vyjadřování a využívat je ke svébytné komunikaci, učí se respektovat rozdílnost názoru ostatních lidí na umělecké dílo, naslouchat názorům jiných, nechat se jimi obohacovat, případně s nimi polemizovat.

KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ	- Žáci jsou vedeni k osvojování si zásad chování a vystupování na kulturních akcích, k chápání role jednotlivce v hudebním kolektivu, k přebírání zkušeností druhých lidí pro vlastní zdokonalování, k posilování svojí sebedůvěry při realizaci hudebních činností, k pochopení emocionálního působení hudby a jejím vlivem k vytváření mostů mezi lidmi.
KOMPETENCE OBČANSKÉ	- Žáci se učí respektovat, chránit a oceňovat kulturní tradice i historické dědictví, jsou vedeni k sebeúctě a úctě k druhým lidem, k toleranci k jejich hudebním projevům, k chápání procesu umělecké tvorby jako způsobu nalézání a vyjadřování osobních prožitků, k vytváření pozitivních postojů k uměleckým dílům.
KOMPETENCE PRACOVNÍ	- Žáci jsou vedeni k pozitivnímu vztahu k aktivním hudebním činnostem, ke správnému zacházení a používání svěřených hudebních nástrojů a pomůcek, k jejich případné údržbě tak, aby je nepoškodili a jejich manipulací neohrozili sebe ani ostatní. Jsou seznamováni s různými profesemi v hudební oblasti, hudebně nadaní žáci jsou vedeni k vhodné volbě povolání tak, aby mohli uplatnit svůj talent.
KOMPETENCE DIGITÁLNÍ	- Žáci jsou vedeni k efektivní komunikaci prostřednictvím elektronických systémů, jakými jsou MS OUTLOOK a MS TEAMS. V rámci výuky vytvářejí komplexní hudební prezentace v MS POWER POINT, do nichž zapojují audiovizuální a grafické zdroje. Případné hudební kvízy, křížovky a soutěže jsou připravovány v prostředí MS FORMS. Od žáků jsou vyžadovány úplné a přesné citace materiálů, které využívají z internetu. Je dbáno o ochranu soukromého vlastnictví a autorských práv s důrazem na digitální obsah, který je snadno zcizitelný. Žáci jsou zároveň vedeni k důslednému dodržování kybernetických bezpečnostních zásad

Průřezová témata

1. **Osobnostní a sociální výchova**
   - **1.1. Rozvoj schopností poznávání** - sluchová orientace v zahraných tónech, zapamatovávání si jich, pokusy o jejich analýzu.
   - **1.2. Komunikace** – vnímání umění jako prostředku komunikace a osvojování světa, formování otevřené a pozitivní komunikace při diskusi nad uměleckým dílem a společném hodnocení hudebních aktivit
   - **1.3. Kooperace –** poznávání svého okolí na základě společných praktických aktivit (tanec, zpěv, rytmická cvičení …)

1.4. **Hodnoty, postoje, praktická etika** – respektování hudebního výkonu ostatních, zájem na dobrém výkonu ostatních, pomoc méně nadaným

2. **Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech**
   2.1. **Evropa a svět nás zajímá** – orientace ve vývoji světového umění
   2.2. **Objevujeme Evropu a svět -** hledání podobností a odlišností, společných kořenů – lidové zvyky, tradice, folklor různých zemí a národů, životy a díla světových skladatelů, hymny jiných zemí, tradiční hudební nástroje různých zemí a národů

3. **Multikulturní výchova**
   3.1. **Kulturní diference** – poznávání vlastního kulturního zakotvení a orientace v pluralitní společnosti – regionální umění, kultura a umění v našem regionu, tolerantní přístup k různorodým kulturním hodnotám současnosti a minulosti i kulturním projevům a potřebám různorodých skupin, národů a národnostních menšin
   3.2. **Multikulturalita** – specifika a vzájemné ovlivňování jednotlivých hudebních kultur, inspirace v tvorbě národnostních menšin (romská, židovská)

4. **Environmentální výchova**
   4.1. **Vztah člověka a prostředí** – estetické vnímání prostředí, v němž žijeme, hudební díla inspirovaná životním prostředím, přírodními jevy, vesmírem

5. **Mediální výchova**
   5.1. **Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení –** média jako zdroj informací
   5.2. **Fungování a vliv médií ve společnosti** – vznik a vývoj médií, jejich vliv a přínos v oblasti kultury a umění

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu Hudební výchova

Výstupy pro jednotlivé ročníky v rámci ŠVP nejsou konkretizovány, ale jsou uvedeny pro celé období 2. stupně ZŠ, neboť učivo se v jednotlivých ročnících z větší části cyklicky opakuje, pouze na sebe s vyššími ročníky bere náročnější podobu. Žák tak průběžně zdokonaluje své získané kompetence.

Výstupy z RVP:

HV-9-1-01 využívá své individuální hudební schopnosti a dovednosti při hudebních aktivitách

HV-9-1-02 *uplatňuje získané pěvecké dovednosti a návyky při zpěvu i při mluvním projevu v běžném životě; zpívá dle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase i vícehlase*

HV-9-1-03 *reprodukuje na základě svých individuálních hudebních schopností a dovedností různé motivy, témata i části skladeb, vytváří jednoduché doprovody, provádí jednoduché hudební improvizace*

HV-9-1-05 *rozpozná některé z tanců různých stylových období, zvolí vhodný typ hudebně pohybových prvků k poslouchané hudbě*

HV-9-1-06 *orientuje se v proudu znějící hudby, přistupuje k hudebnímu dílu jako k logicky utvářenému celku*

HV-9-1-07 *zařadí na základě individuálních schopností a získaných vědomostí slyšenou hudbu do stylového období*

HV-9-1-08 *vyhledává souvislosti mezi hudbou a jinými druhy umění*

Školní výstup	**Učivo**	**Poznámky** (časové zařazení, mezipředmětové vztahy)	**Průřezová témata**
VOKÁLNÍ ČINNOSTI - Žák při zpěvu i mluveném projevu dodržuje pravidla hlasové hygieny, umí nasadit správně tón, rozšiřuje si hlasový rozsah, odhadne správnou hlasitost zpěvu, hledá nápravu své případné hlasové nedostatečnosti. Zvládne některé jednoduché techniky vokálního projevu, vokálně interpretuje a osvojuje si písně různých hudebních žánrů (cca 10 v každém ročníku) - Žák se dle svých schopností orientuje v jednoduchém notovém zápisu, v oblasti hudebních pojmů a značek, taktuje rytmické útvary, doprovází zpěv hrou na jednoduché rytmické nástroje, chápe rozdílnost hudby jednohlasé a vícehlasé (vícehlasý zpěv – kánon, lidový dvojhlas), určí melodii vzestupnou a sestupnou, rozezná dur, moll melodii, rozpozná délku, sílu, barvu a výšku tónu	VOKÁLNÍ ČINNOSTI - Pěvecký a mluvní projev – rozšiřování hlasového rozsahu, hlasová hygiena, hlasová nedostatečnost a některé způsoby její nápravy, mutace, vícehlasý a jednohlasý zpěv, deklamace - Hudební rytmus – odhalování vzájemných souvislostí rytmu řeči a hudby, využívání rytmických zákonitostí při vokálním projevu - Orientace v notovém záznamu vokální skladby – notový zápis jako opora při realizaci písně - Rozvoj hudebního sluchu a hudební představivosti – reprodukce tónů, převádění melodií z nezpěvné do zpěvné polohy, zachycování rytmu, popřípadě i melodie zpívané (hrané) písně pomocí grafického (notového) záznamu	Př – anatomie hlasového ústrojí F – princip tvoření tónu ČJ – mluvený projev, lidová slovesnost	Osobnostní a sociální výchova *1.1, 1.2, 1.4*

- Žák reprodukuje hrané či zpívané tóny	- Reflexe vokálního projevu – vlastní vokální projev a vokální projev ostatních, hledání možností nápravy hlasové nedostatečnosti (transpozice melodie, využití jiné hudební činnosti)		
INSTRUMENTÁLNÍ ČINNOSTI - Žák dle svých schopností dokáže předvést hru na jednoduché Orffovy nástroje, keyboard, použije je k doprovodu pěveckých projevů, vyjádří své hudební představy pomocí hudebních nástrojů - Rozlišuje poslechově i vizuálně jednotlivé druhy a skupiny nástrojů - Chápe roli nástroje sólového a doprovodného, orientuje se ve vývoji hudebních nástrojů, jejich zdokonalování od nejjednodušších až po elektronické - Chápe princip zvukového záznamu	INSTRUMENTÁLNÍ ČINNOSTI - Hra na hudební nástroje – nástrojová reprodukce melodií (motivků, témat, písní, jednoduchých skladeb), hra a tvorba doprovodů s využitím nástrojů Orffova instrumentáře, keyboardů a počítače, nástrojová improvizace (jednoduché hudební formy) - Záznam hudby – noty, notační programy - Vyjadřování hudebních i nehudebních představ a myšlenek pomocí hudebního nástroje – představy rytmické, melodické, tempové, dynamické	F – záznam zvuku Př – druhy dřeva	Osobnostní a sociální výchova 1.1, 1.2, 1.4
HUDEBNÉ POHYBOVÉ ČINNOSTI - Žák rozpozná některé z tanců různých stylových období - Reaguje pohybem na hudbu, pomocí pohybových činností vyjadřuje své pocity, na základě svých individuálních schopností a pohybové vyspělosti zvládá jednoduché taneční kroky některých tanců (polka, valčík, mazurka, macarena …) - Zvládne jednoduchou dramatizaci písně, pomocí gest, mimiky, „řeči těla“ znázorní	HUDEBNĚ POHYBOVÉ ČINNOSTI - Pohybový doprovod znějící hudby – taktování, taneční kroky, vlastní pohybové ztvárnění - Pohybové vyjádření hudby v návaznosti na sémantiku hudebního díla – pantomima, improvizace - Pohybové reakce na změny v proudu znějící hudby – tempové, dynamické, rytmicko-metrické, harmonické - Orientace v prostoru – rozvoj pohybové paměti, reprodukce	D – historické etapy ve vývoji člověka VV - dobové oblečení TV – taneční kroky ČJ – mimoslovní komunikace	Osobnostní a sociální výchova 1.2, 1.3, 1.4 Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech 2.2 Multikulturní výchova 3.1, 3.2

hudbu, reprodukuje pohyby prováděné při tanci nebo pohybových hrách, hudbu ztvární vlastní choreografií	pohybů prováděných při tanci či pohybových hrách		
POSLECHOVÉ ČINNOSTI - Žák se orientuje v dějinách hudebního umění, má přehled o hudebních stylech minulosti i současnosti a jejich provázanosti - Má povědomí o skladatelském významu autorů vybraných děl, s nimiž se seznámil - Formuluje dle svých schopností hodnotící soudy o hudbě - Uvědomuje si souvislosti vzniku uměleckého díla s obdobím, ve kterém dílo vzniklo, s inspirací, jakou měl autor - Učí se rozlišovat umělecký talent skladatele od epigonství - Chápe roli posluchače, vyhledává souvislosti mezi hudbou a jinými druhy umění - Za pomoci učitele se orientuje ve struktuře díla, aplikuje teoretické znalosti, rozlišuje některé hudební formy, vnímá a rozezná výrazové prostředky díla (melodie, rytmus, barva, tempo, dynamika, harmonie)	POSLECHOVÉ ČINNOSTI - Orientace v hudebním prostoru a analýza hudební skladby – postihování hudebně výrazových prostředků, významné sémantické prvky užité ve skladbě (zvukomalba, pohyb melodie, pravidelnost a nepravidelnost hudební formy) a jejich význam pro pochopení hudebního díla - Hudební dílo a jeho autor – hudební skladba v kontextu s jinými hudebními i nehudebními díly, dobou vzniku, životem autora, vlastními zkušenostmi (inspirace, epigonství, kýč, módnost a modernost, stylová provázanost) - Hudební styly a žánry – chápání jejich funkcí vzhledem k životu jedince i společnosti, kulturním tradicím a zvykům - Interpretace znějící hudby – slovní charakterizování hudebního díla (slohové a stylové zařazení apod.), vytváření vlastních soudů a preferencí	D – Historické etapy ve vývoji lidstva Z – regionální zeměpis VV – výtvarná díla a architektura jednotlivých historických etap ČJ - souvislost vývoje literárních a hudebních děl	Osobnostní a sociální výchova 1.1 Multikulturní výchova 3.1, 3.2 Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech 2.1,23.2 Environmentální výchova 4.1 Mediální výchova 5.1, 5.2